

Handhygiëne medewerker; protocol

1. Doel

Het beschrijven van de indicaties voor handhygiëne en de techniek voor handreiniging en handdesinfectie.

Een goede handhygiëne van medewerkers die direct of indirect betrokken zijn bij de verzorging of behandeling van cliënten, is een van de belangrijkste infectiepreventieve maatregelen. Ten behoeve van een goede handhygiëne is het dragen van ringen, armbanden, horloges en piercings (aan handen) niet toegestaan. Deze belemmeren het verwijderen en/of doden van micro-organismen op, onder en in de buurt van de sieraden. Nagels zijn kortgeknipt en schoon. Draag geen nagellak, nagelversieringen (het versieren van je nagels met nagellak, glitters, steentjes of stickers), gelnagels en/of kunstnagels aan de vingernagels.

Om een goede handhygiëne mogelijk te maken is het noodzakelijk zorg te dragen voor de aanwezigheid van voldoende goed ingerichte handenwasgelegenheden en handalcohol op strategische plaatsen in de instelling.

In de huidflora wordt onderscheid gemaakt tussen de blijvende eigen flora en de tijdelijke opgepikte flora. De blijvende, eigen flora bestaat voornamelijk uit commensale, niet ziekteverwekkende micro-organismen.

Vooral op de handen komt, afhankelijk van de werkzaamheden, veel tijdelijke flora voor, waaronder ziekteverwekkers. Deze en andere bacteriën en virussen worden bij (hand)-contact gemakkelijk overgedragen. Door het wassen van de handen wordt op mechanische wijze vuil en tijdelijke flora verwijderd. Met handdesinfectie wordt beoogd de tijdelijke maar ook de blijvende flora ter plaatse te doden.

2. Toepassingsgebied

Dit protocol is van toepassing op alle medewerkers van St. Pieters en Bloklands Gasthuis. Wanneer vrijwilligers of familieleden ook aan cliënten zorg verlenen en/of vergelijkbare handelingen uitvoeren als de medewerkers, dienen ook zij dit protocol op te volgen.

3. Werkwijze

3.1 Benodigheden

- Goed ingerichte handenwasgelegenheid
- Vloeibare zeep in vervangbare flacon
- Disposable handdoekjes
- Afvallemmer, gesloten met voetbediening
- Handalcohol in vervangbare dispenser (niet navullen)

3.2 Keuze handreiniging en/of handdesinfectie

- Desinfectie van niet-zichtbaar verontreinigde handen met een handalcohol heeft de voorkeur boven reiniging.
 - Motivatie: Handdesinfectie heeft de voorkeur boven handreiniging omdat het meer huidvriendelijk is en handalcohol een grotere kiemreductie geeft. Desinfectie met handalcohol heeft ook als voordelen dat het op de plek van verzorging gebruikt kan

worden en dat men onafhankelijk is van de aanwezigheid van een wastafel. Tevens levert het hierdoor tijdswinst op.

- Wanneer de handen zichtbaar zijn verontreinigd of plakkerig aanvoelen, worden ze altijd gewassen met water en zeep.
 - Motivatie: Alcohol heeft geen reinigende werking en kan dus ook niet voor handreiniging worden gebruikt. Met het inwrijven van handalcohol wordt aanwezig vuil alleen maar over de handen verspreidt en niet verwijderd.
- Handdesinfectie na handenreiniging heeft geen meerwaarde en belast de huid onnodig extra.

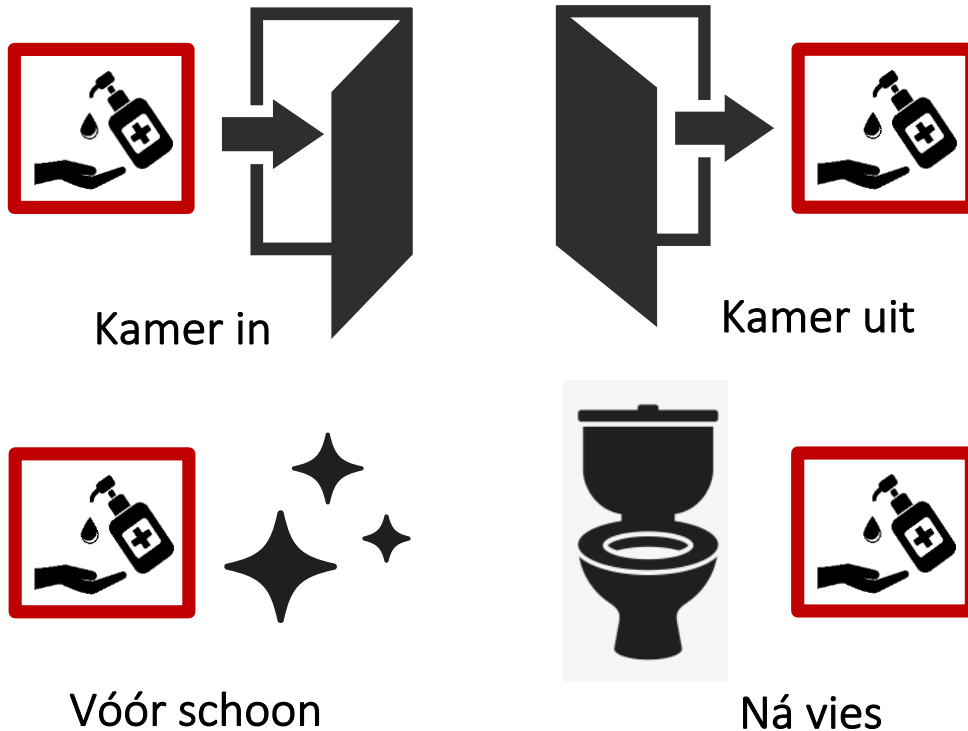
3.3 Indicaties voor handhygiëne

WANNEER		VOORBEELD MOMENT	WAAROM
VOOR	contact met de cliënt	Wassen, aankleden, hulp bij eten, ondersteuning bij toiletgang	Om te voorkomen dat je opgepikte bacteriën uit je omgeving of van andere cliënten overbrengt naar deze cliënt
VOOR	schone/steriele handelingen	Wondzorg, inbrengen katheter	Om te voorkomen dat je dit (kwetsbare) schone/steriele gebied besmet met bacteriën uit de omgeving of van andere cliënten
NA	contact met de cliënt	Wassen, aankleden, hulp bij eten, ondersteuning bij toiletgang	Om te voorkomen dat je de omgeving en/of anderen besmet met (mogelijk ziekteverwekkende) bacteriën van deze cliënt.
NA	contact met de omgeving van de cliënt	Bed opmaken, spullen nachtkastje opruimen, kussen in rolstoel goedleggen	Om te voorkomen dat je de omgeving en/of anderen besmet met (mogelijk ziekteverwekkende) bacteriën van deze cliënt, die ook in grote aantallen in de directe omgeving van de cliënt aanwezig zijn
NA	contact met lichaams(vloei)stoffen	Toilet schoonmaken, urinezak verwisselen	Om te voorkomen dat je de omgeving en/of anderen besmet met bacteriën die aanwezig zijn in dit materiaal

Een vereenvoudigde vertaalslag van bovenstaande tabel wordt als volgt verwoord:

- Kamer in (Voor contact met de cliënt)
- Kamer uit (Na contact met de cliënt of de omgeving van de cliënt)
- Voor schoon (Voor schone/steriele handelingen)
- Na vies (Na contact met lichaams-(vloe)stoffen)

Momenten handhygiëne

Momenten van handhygiëne buiten zorgsituaties

- Na toiletbezoek handen wassen
- Bij plakkerige, zichtbaar vuile handen, handen wassen
- Voor het aantrekken en na het uittrekken van handschoenen, handen desinfecteren

3.4 Techniek handreiniging

Zie tevens bijlage A: techniek handen reinigen en handendesinfectie

- Open de kraan. De temperatuur moet behaaglijk zijn voor de handen en het water moet flink stromen,
- Maak de handen en polsen goed nat en voorzie deze vervolgens van een laag vloeibare zeep uit een dispenser, zonder daarbij het tuitje van de dispenser aan te raken,
- Wrijf de handen nu vervolgens gedurende 10 seconden goed over elkaar, vingertoppen, duimen en gebieden tussen de vingers en de polsen moeten goed worden ingewreven,
- Spoel de handen goed af onder flink stromend water,
- Droog de handen goed af met een papieren handdoek, ook de polsen en de huid tussen de vingers goed drogen,
- Sluit de kraan met de elleboog of met de disposable handdoek,

- Werp de gebruikte papieren handdoek in de daarvoor bestemde afvalbak.

Aandachtspunten

- Om de handen goed te kunnen wassen dienen geen belemmeringen zoals ringen, polshorloges, armbanden aanwezig te zijn.
- Nagels zijn kortgeknipt en schoon. Draag geen nagellak, nagelversieringen (het versieren van je nagels met nagellak, glitters, steentjes of stickers), gelnagels en/of kunstnagels aan de vingernagels.
- Plak wondjes en andere huidbeschadigingen aan de handen af met een niet vochtdoorlaatbare pleister of draag handschoenen.
- Stem bij een open huid (niet af te dekken door een pleister) en/of eczeem af met de bedrijfsarts en/of deskundige infectiepreventie over (tijdelijke) aanpassing van de werkzaamheden.
- Belangrijk bij dikwijls handen wassen is het gebruik van een enigszins vette handcrème uit een tube, zodat de handen gaaf blijven ondanks het frequente wassen.
- Zeepdispensers met elleboog- of voetbediening hebben de voorkeur.

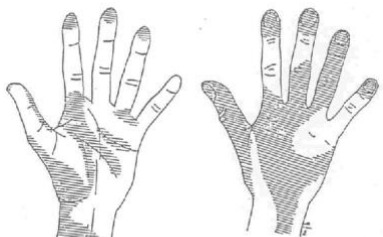
3.5 Techniek handdesinfectie

Zie tevens bijlage A: techniek handen reinigen en handdesinfectie

- Breng uit de dispenser handalcohol aan op de droge handen, zonder daarbij het tuitje van de dispenser aan te raken,
- Neem zoveel handalcohol dat het kuiltje van één hand met handalcohol is gevuld. Deze hoeveelheid is nodig om de handen gedurende de volledige inwerktijd van de handalcohol (30 seconden) nat te houden.
- Wrijf de handen nu gedurende ongeveer 30 seconden zorgvuldig over elkaar, tot ze droog zijn. Ook de vingertoppen, duimen, gebieden tussen de vingers en de polsen moeten grondig met de handalcohol worden ingewreven.
- Bij niet of onvoldoende droging van de alcohol is het effect minder en bestaat bovendien de kans bij aansluitend gebruik van handschoenen, op huidirritatie.

Aandachtspunten

Vaak worden bepaalde delen van de handen vergeten. Veel vergeten delen van de handen zijn de vingertoppen, tussen de vingers, en de duimen.

De donkere plekken worden vaak overgeslagen

4. Definities en afkortingen

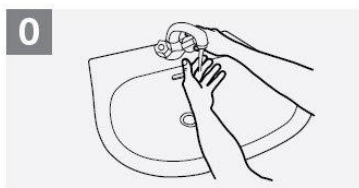
Flora	De verzameling bacteriën en andere micro-organismen op een deel van het lichaam
Blijvende flora	De (voornamelijk niet ziekte veroorzakende) micro-organismen, die op en in de huid thuishoren
Tijdelijke flora	De (vaak ziekte veroorzakende) micro-organismen, die van de ene plaats via een tijdelijk verblijf op de handen, worden overgebracht naar een andere plaats
Handenreiniging	Het verwijderen van vuil en tijdelijke flora op de handen. De handen worden gewassen met water en vloeibare zeep.
Handendesinfectie	Het ter plaatse doden van de tijdelijke en blijvende flora op de handen door gebruik te maken van handalcohol.

5. Bronnen / gerelateerde documenten

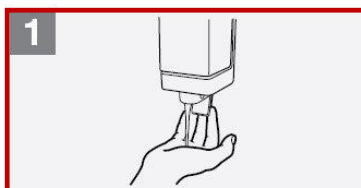
- [SRI-richtlijnen](#): Handhygiëne en persoonlijke hygiëne medewerker, 09-02-2024.

Bijlage A: Techniek handenreiniging en handdesinfectie

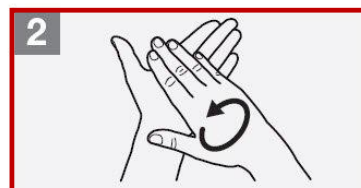
Techniek handenreiniging en handdesinfectie

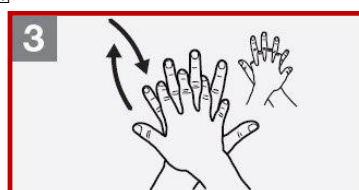
Maak de handen nat met water

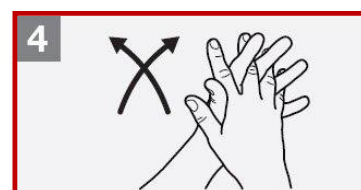
Gebruik genoeg zeep/handalcohol
voor het totale handoppervlak

Wrijf de palm van de rechter hand
over de palm van de linkerhand en
vice versa

Wrijf de palm van de rechter hand
over de handrug van de linkerhand
en vice versa

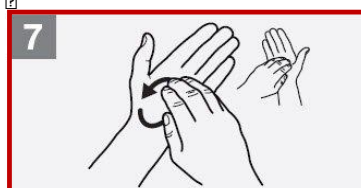
Wrijf palm tegen palm

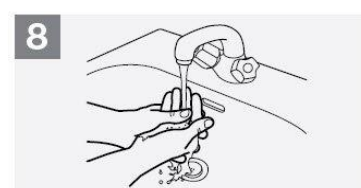
Binnenkant vuist tegen de
palm van de andere hand en
vice versa

Draaien met de duim van de
rechterhand in de palm van de
linkerhand en vice versa

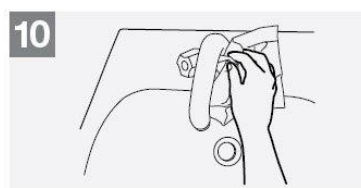
Wrijf en draai de
samengeknepen vingers van
de rechterhand in de
linkerpalm en vice versa

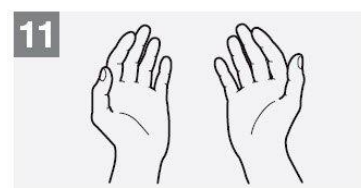
Spoel de handen goed af
met water

Droog de handen goed af
met een wegwerpdoekje

Gebruik het handdoekje om
de kraan dicht te draaien

De handen zijn nu schoon